

FYZIKÁLNÉ PRAKTIKUM

FYZIKÁLNÉ PRAKTIKUM II

Vypracoval: Patrik Žilka

Namerané: 14. 11. 2011

Obor: AF

Ročník: II

Semester: III

Testované:

Úloha č. 6: Teplotná závislosť pohyblivosti iónov elektrolytu

$T = 22,1 \text{ }^\circ\text{C}$

$p = 99,7 \text{ kPa}$

$\varphi = 23 \text{ } \%$

Teória:

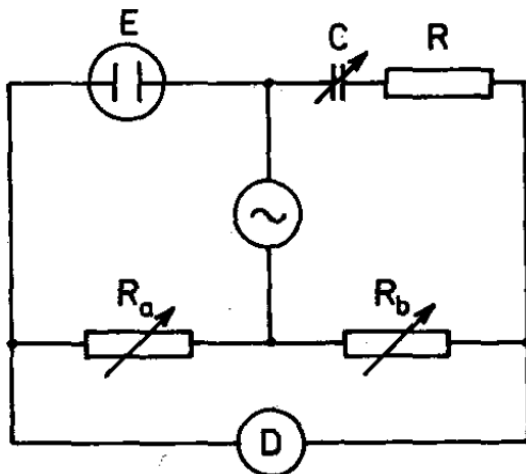
Úlohou tohto praktika bolo zistenie časovej závislosti pohyblivosti iónov a vodivosti roztoku KCL (2%). Pre tento roztok platí podmienka úplne disociovaného roztoku, kde navyše pohyblivosť opačných iónov je rovnaká. V tomto prípade pre pohyblivosť iónov platí:

$$\mu = \frac{\sigma}{2F c_m}$$

kde F je Faradayova konštanta, c_m koncentrácia roztoku a σ vodivosť roztoku, pre ktorú pre daný odpor elektrolytu R_x platí

$$R_x = \frac{1 L}{\sigma S}$$

kde L by mala byť vzdialenosť medzi elektródami a S plocha elektród. Ale keďže prúdové čiary neprechádzajú presne rovnobežne medzi elektródami, tak cez ich merania sa nemúsime dopracovať k správne výsledku. Preto je nutné stanoviť hodnotu L/S experimentálne. Pomer L/S vyjadruje odporovú kapacitu nádoby A a môžeme ju vyjadriť zo známej teplotnej závislosti vodivosti roztoku sádrovca.

Meranie odporu elektrolytu sa zvyčajne prevádza pomocou striedavého mostu, ktorého schéma je uvedená vľavo. Premennou kapacitou C sa eliminuje parazitná kapacita na dotyku elektroda-elektrolyt. Zmenou odporov nastavujeme na moste rovnováhu, keď bude napätie na osciloskope najmenšie a bude platiť $R_x = \frac{R_a}{R_b} R$ a dostaneme tak hľadaný odpor elektrolytu.

Keď budeme z predchádzajúceho merania poznať odporovú kapacitu A nádoby, budeme schopný zistiť pohyblivosť iónov a vodivosť daného roztoku. Toto druhé meranie sa bude avšak konať na laboratórnom RLCG moste. Ten pre danú teplotu elektrolytu zisťuje odpor R_p a kapacitu C_p . Tieto veličiny treba ďalej prepočítať pre získanie hľadaného odporu elektrolytu $R = R_p \frac{1}{1+Q^2}$, kde Q je činiteľ jakosti $Q = 2\pi f R_p C_p$, kde f je frekvencia mosta.

Meranie:

Nemeriace sa hodnoty odporov mostu: $R_a = 600 \Omega$ $R_b = 600 \Omega$

Tabuľka so známou vodivosťou a s nameraným odporom elektrolytu pre dané teploty

T [°]	$10\sigma [\Omega^{-1}m^{-1}]$	R [Ω]	A [m^{-1}]
15	1,734	504	87,39
16	1,782	497	88,57
17	1,831	491	89,90
18	1,880	487	91,56
19	1,928	484	93,32
20	1,976	481	95,05
21	2,024	477	96,54

Odporová kapacita nádoby $A = (91,8 \pm 1,4) m^{-1}$ $\delta rA = 1,5 \%$

Frekvencia RLCG mostu: $f = 1 \text{ kHz}$

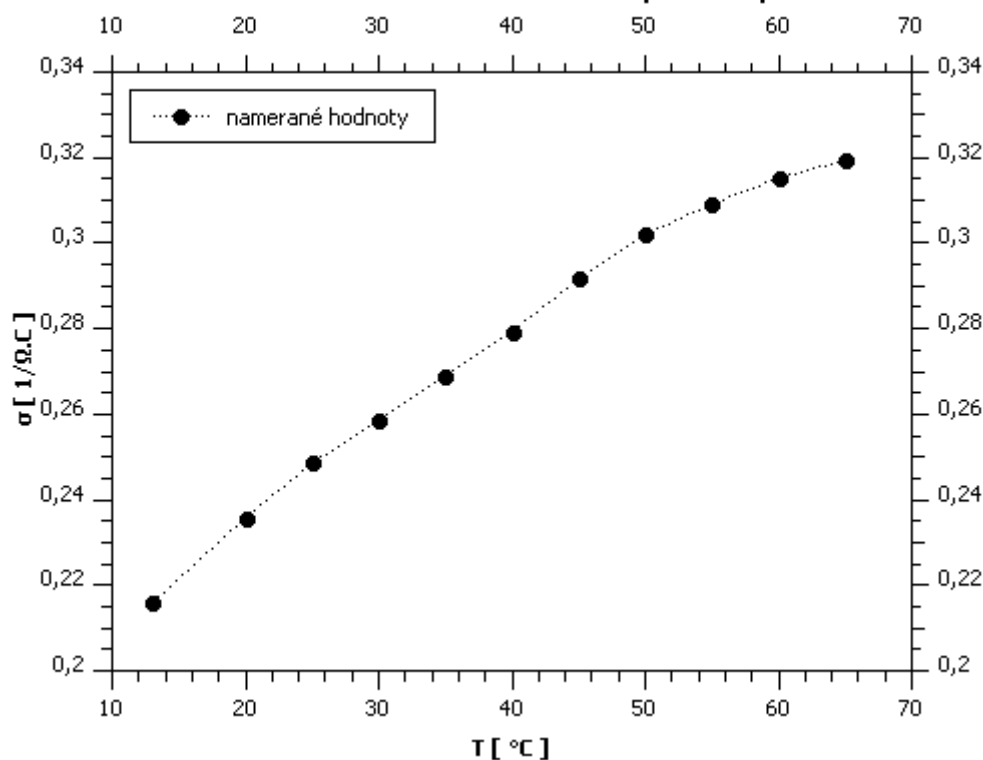
Faradayova konštanta: $F = 96\,485 \text{ C.mol}^{-1}$

Koncentrácia roztoku: $c_m = 0,02 \text{ l}^{-1} = 20 \text{ m}^{-3}$

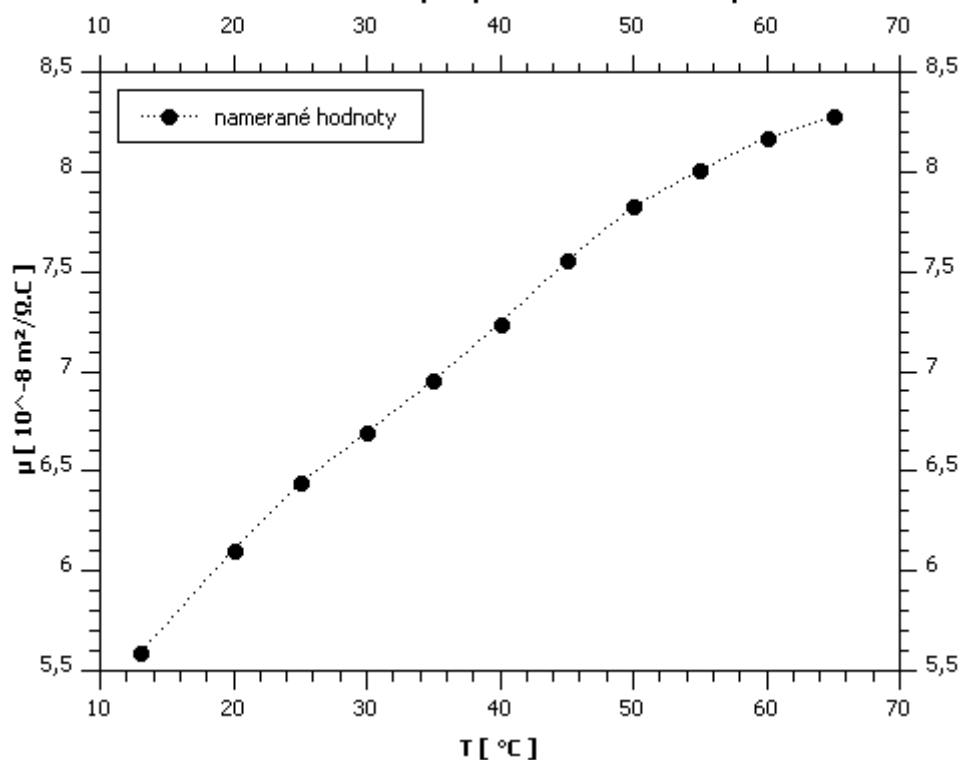
Tabuľka nameraných a vypočítaných hodnôt na RLCG moste s 0,02n roztokom KCl (kde σ je vodivosť elektrolytu a μ je pohyblivosť iónov v elektrolyte):

T [°]	R_p [Ω]	C_p [μF]	R [Ω]	σ [$\Omega^{-1}m^{-1}$]	μ [$10^{-8}\Omega^{-1}m^2C^{-1}$]
13	848,5	0,1872	425,1	0,2159	5,593
20	789,0	0,2042	389,7	0,2355	6,101
25	767,0	0,2155	369,0	0,2487	6,443
30	749,6	0,2238	355,1	0,2584	6,696
35	727,8	0,2325	341,6	0,2686	6,960
40	708,0	0,2415	328,7	0,2792	7,234
45	676,3	0,2523	314,6	0,2916	7,556
50	651,3	0,2613	303,9	0,3020	7,825
55	635,5	0,2674	297,0	0,3090	8,006
60	618,5	0,2730	291,0	0,3153	8,171
65	611,4	0,2766	287,2	0,3195	8,279

Graf č. 1: Závislosť vodivosti elektrolytu na teplote

Graf č. 2: Závislosť pohyblivosti iónov na teplote

Záver:

V tejto úlohe som nameril tepelnú závislosť vodivosti a pohyblivosti iónov 0,02n roztoku KCl. Presné tabuľkové hodnoty sa mi nepodarilo nájsť, ale približne sa zhodujú s nameranými hodnotami. Prípadná nepresnosť merania bola spôsobená hlavne neideálnymi podmienkami merania.